

REZOLUCIJA (EU) 2023/1951 EUROPSKOG PARLAMENTA**od 10. svibnja 2023.****s primjedbama koje su sastavni dio Odluke o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća za čisto zrakoplovstvo (prije 30. studenoga 2021.: Zajedničko poduzeće „Clean Sky 2”) za financijsku godinu 2021.**

EUROPSKI PARLAMENT,

- uzimajući u obzir svoju Odluku o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća za čisto zrakoplovstvo za financijsku godinu 2021.,
 - uzimajući u obzir članak 100. Poslovnika i Prilog V. Poslovniku,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za promet i turizam,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A9-0078/2023),
- A. budući da je Zajedničko poduzeće za provedbu zajedničke tehnološke inicijative za aeronautiku osnovano u prosincu 2007. u okviru Sedmog okvirnog programa za istraživanja na razdoblje od deset godina („Clean Sky 1”); budući da je Vijeće u svibnju 2014. produžilo razdoblje djelovanja Zajedničkog poduzeća do 31. prosinca 2024. („Clean Sky 2”) u sklopu programa Obzor 2020.;
- B. budući da je Vijeće u studenome 2021. donijelo Uredbu (EU) 2021/2085 ⁽¹⁾ (Jedinstveni temeljni akt) kojim je osnovano Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo kao zamjena za „Clean Sky 2”, i to u okviru programa Obzor Europa na razdoblje koje završava 31. prosinca 2031.;
- C. budući da Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo ima oblik javno-privatnog partnerstva za preobrazbu zrakoplovstva na putu prema održivoj i klimatski neutralnoj budućnosti;
- D. budući da članove osnivače Zajedničkog poduzeća čine Unija, koju predstavlja Komisija, i organizacije iz sektora zrakoplovstva koje rade na stvaranju novih svjetskih standarda za pouzdane i klimatski neutralne zrakoplovne sustave;
- E. budući da financijski doprinos Unije Zajedničkom poduzeću za administrativne troškove i operativne troškove, uključujući odobrena sredstva EGP-a, iznosi do 1,7 milijardi EUR, uključujući do 39,223 milijuna EUR za administrativne troškove; budući da članovi Zajedničkog poduzeća koji nisu Unija daju ili osiguravaju da njihovi sastavni ili povezani subjekti daju ukupan doprinos od najmanje 2,4 milijarde EUR, uključujući do 39,223 milijuna EUR za administrativne troškove, u razdoblju od deset godina;

Proračunsko i financijsko upravljanje

1. pozdravlja činjenicu da, prema izvješću Revizorskog suda (izvješće Suda), godišnja računovodstvena dokumentacija Zajedničkog poduzeća za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2021. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje, kada je riječ o financijskom stanju Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2021., rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s njegovom Financijskom uredbom i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije te da su transakcije na kojima se temelji računovodstvena dokumentacija zakonite i pravilne u svim značajnim aspektima;
2. potvrđuje da su u okviru programa Obzor Europa za Zajedničko poduzeće predviđeni ambiciozni ciljevi koji se mogu postići samo ako se osmisle i provedu djelotvorna rješenja za ispravljanje nedostataka u sustavima unutarnje kontrole i za pripremu za buduće izazove koji proizlaze iz povećanja odgovornosti, npr. u području upravljanja ljudskim resursima i planiranja ljudskih resursa; u tom kontekstu ističe da posebno složeni i opterećujući izračuni i zahtjevi u pogledu izvješćivanja predstavljaju velik rizik za nastanak pogreške te stoga poziva da se istraže mogućnosti pojednostavnjenja kad god je to moguće i u skladu s postojećim pravnim okvirom;

⁽¹⁾ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 od 19. studenoga 2021. o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa te o stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 219/2007, (EU) br. 557/2014, (EU) br. 558/2014, (EU) br. 559/2014, (EU) br. 560/2014, (EU) br. 561/2014 i (EU) br. 642/2014 (SL L 427, 30.11.2021., str. 17.).

3. prima na znanje da je konačni raspoloživi proračun Zajedničkog poduzeća za 2021. (uključujući ponovno unesena neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina, namjenske prihode i preraspodjelu sredstava u sljedeću godinu) obuhvaćao odobrena sredstva za preuzimanje obveza u iznosu od 182,6 milijuna EUR i odobrena sredstva za plaćanje u iznosu od 189,9 milijuna EUR;
4. shvaća da je na izvršenje proračuna utjecala situacija povezana s pandemijom bolesti COVID-19, posebno kad je riječ o odobrenim sredstvima za plaćanje za administrativne rashode te da je unatoč tome Zajedničko poduzeće imalo stopu izvršenja odobrenih sredstava za preuzimanje obveza od 99,6 % u 2021. (isključujući neiskorištena odobrena sredstva koja nisu bila potrebna u tekućoj godini), a odobrena sredstva za plaćanje izvršena su za 82,3 % dostupnih sredstava, isključujući neiskorištena odobrena sredstva za 2021. u iznosu od 22,9 milijuna EUR (56,3 % stope izvršenja ako se neiskorištena odobrena sredstva uključe u ukupni proračun za plaćanje).
5. konstatira da je Zajedničko poduzeće do kraja 2021. gotovo u potpunosti preuzelo obveze u visini od 1 716 milijuna EUR od maksimalnog doprinosa EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020.; primjećuje da je od tog iznosa za isplatu u narednim godinama preostalo otprilike 273 milijuna EUR (ili 16 %); konstatira nadalje da su se privatni članovi pravno obvezali da će osigurati doprinose u naravi u iznosu od 2 113,8 milijuna EUR;
6. ističe da je stopa izvršenja raspoloživog proračuna Zajedničkog poduzeća za preuzimanje obveza za 2021. za projekte u okviru programa Obzor 2020. iznosila 100 %, dok je ta stopa za plaćanja iznosila 83 %;
7. prima na znanje iz godišnjeg izvješća o radu da je planiranje za razdoblje 2022.-2023. revidirano kako bi se uključio prijenos iz razdoblja 2020.-2021. (neurošeni naponi i ponovno planirani rezultati) kako bi se izvijestilo o preostalim aktivnostima do kraja programa; konstatira da će sljedeće razdoblje biti ključno jer se očekuje da će 70 % rezultata biti ostvareno u posljednje dvije godine programa, uz preostala financijska sredstva od otprilike 10 % na razini programa; osim toga, konstatira da je rizik od kašnjenja u nekim inovativnim platformama za demonstraciju zrakoplova/integriranim tehnološkim demonstratorima (IADP/ITD) i dalje visok i da zahtijeva posebno praćenje od strane članova kako bi se ostvarili njihovi rezultati tijekom životnog vijeka programa „Clean Sky 2”; nadalje, napominje da se očekuje da će u sljedećem razdoblju sve inovativne platforme za demonstraciju zrakoplova (IADP), integrirani tehnološki demonstratori (ITD) i poprečne aktivnosti potvrditi plan koji treba dovršiti u okviru procjene sredinom godine (predviđene za srpanj 2022.), a privremene revizije napretka imat će središnju ulogu u procjeni postignute kumulativne uspješnosti i potvrditi plan ostvarivanja rezultata u skladu s rasporedom;

Osoblje i javna nabava

8. konstatira da je plan radnih mjesta Zajedničkog poduzeća za 2021. sadržavao ukupno 42 radna mjesta statutarnog osoblja (privremeno osoblje i ugovorno osoblje) i dva upućena nacionalna stručnjaka, pri čemu su na kraju 2021. bila popunjena 42 radna mjesta; konstatira da je Zajedničko poduzeće 2021. pokrenulo postupak zapošljavanja za dva radna mjesta (voditelj tima i službenik za projekte); također konstatira da se Zajedničko poduzeće, uz statutarna radna mjesta, oslanja na vanjske pružatelje usluga, među kojima su webmaster, informatičko poduzeće s kojim surađuju sva zajednička poduzeća, devet članova privremenog osoblja i jedan konzultant u odjelu komunikacija (autor tekstova na engleskom) koji pružaju dodatnu potporu Zajedničkom poduzeću;
9. sa zabrinutošću primjećuje, na temelju mjera poduzetih u vezi s opažanjima Revizorskog suda iz prethodnih godina, da je tijekom prethodnih godina udio privremenog osoblja i dalje bio visok, te je iznosio oko 13 % statutarnog osoblja; podsjeća da visok udio ugovornog osoblja obično vodi do znatno veće stope fluktuacije osoblja Zajedničkog poduzeća i dodatne destabilizacije kadrovskog stanja; također, ističe da bi korištenje privremenih djelatnika trebalo biti privremeno rješenje jer bi to u suprotnom moglo nepovoljno utjecati na ukupne rezultate Zajedničkog poduzeća, na primjer u pogledu zadržavanja stručnjaka s ključnim kompetencijama, nejasnih kanala kontrole odgovornosti, mogućih sudskih sporova i smanjene učinkovitosti osoblja; prima na znanje odgovor Zajedničkog poduzeća da je posljednjih godina bilo primorano neprestano povećavati angažman privremenog osoblja zbog ograničenja krutog plana radnih mjesta u uvjetima rastućih zadaća i radnog opterećenja te konstatira da se očekuje da će se taj trend nastaviti zbog istodobne provedbe dvaju programa – „Clean Sky 2” i novog programa Čisto zrakoplovstvo; nadalje konstatira da bi optimalnije rješenje bilo pružanje veće fleksibilnosti Zajedničkom poduzeću u pogledu broja radnih mjesta ugovornog osoblja u planu radnih mjesta za osoblje; podsjeća, međutim, da bi Zajedničko poduzeće trebalo osmisliti formalizirani model ili smjernice o tome kako procijeniti potrebe za osobljem (uključujući ključne kompetencije) s ciljem optimizacije korištenja kadrovskih resursa;

10. pozdravlja činjenicu da je Zajedničko poduzeće zajedno s drugim zajedničkim poduzećima nadalje provelo primjenu Systala, internetskog alata za ljudske resurse za provođenje sigurnih postupaka odabira; prima na znanje da je, u skladu s odlukom Upravnog odbora o sustavu reklasifikacije, Zajedničko poduzeće 2021. provelo postupak reklasifikacije i da je slijedom toga reklasificirano jedanaest članova privremenog osoblja i troje članova ugovornog osoblja;
11. žali zbog toga što 2021. nije bilo objavljenih poziva na podnošenje prijedloga;
12. pohvaljuje snažnu uključenost malih i srednjih poduzeća (MSP-ova) u smislu sudjelovanja (29 % ukupnog broja sudjelovanja u financiranim projektima – 555 od 1887) i visoku razinu uspješnosti podnositelja zahtjeva koji su MSP-ovi (43 %); podsjeća da Zajedničko poduzeće stvara nove mogućnosti za MSP-ove;
13. konstatira da se 2021. godine 17 ugovora koji su dodijeljeni i potpisani odnosilo na javnu nabavu i posebne ugovore za provedbu tekućih okvirnih ugovora;
14. prima na znanje iz godišnjeg izvješća o radu za 2021., kada je riječ o rodnoj ravnoteži, da Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo ima niži postotak žena koje sudjeluju u programima, rade kao koordinatori projekata ili savjetnici i stručnjaci u usporedbi s prethodnom godinom; žali da su se te brojke smanjile i poziva na ulaganje većih napora u pogledu rodne ravnoteže;
15. konstatira da zajednička poduzeća od 2016. za svoje osoblje nisu plaćala dio doprinosa poslodavca u mirovinski sustav EU-a koji odgovara omjeru njihovih subvencioniranih prihoda izvan EU-a i njihovih ukupnih prihoda jer Komisija nije predvidjela te rashode u proračunu zajedničkih poduzeća niti je službeno zatražila plaćanja; poziva Komisiju da poduzme korake kako bi se u budućnosti izbjegli slični problemi;
16. konstatira da još nisu poduzete aktivnosti slijedom preporuke Revizorskog suda iz 2020. u pogledu angažiranja privremenog osoblja; poziva Zajedničko poduzeće da što prije riješi to pitanje jer ta situacija stvara nestabilnost i znatne rizike za Zajedničko poduzeće; konstatira da Zajedničko poduzeće s ovom razinom statutarnog osoblja ne može provesti svoj program za istraživanje i inovacije;

Unutarnja kontrola

17. prima na znanje da je za plaćanja u okviru programa Obzor 2020. za *ex post* revizije odgovorna Zajednička služba Komisije za reviziju u okviru Glavne uprave za istraživanje i inovacije i da je na temelju rezultata *ex post* revizija dostupnih krajem 2021. Zajedničko poduzeće zabilježilo reprezentativnu stopu pogreške od 1,8 % (u usporedbi s 1,60 % u 2020.) i stopu preostale pogreške od 1,0 % (u usporedbi s 0,91 % u 2020.) za projekte u okviru programa Obzor 2020. (poravnanje i završna plaćanja);
18. konstatira da je radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja Revizorski sud proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2021. na razini krajnjih korisnika kako bi mogao potvrditi stope pogreške utvrđene *ex post* revizijom; žali da je u jednom slučaju Revizorski sud utvrdio i kvantificirao sistemsku pogrešku povezanu s netočnim izračunom satnica za troškove osoblja;
19. naglašava da su nalazi Revizorskog suda potvrdili sistemske pogreške povezane s prijavljenim troškovima za osoblje i da su posebno MSP-ovi i novi korisnici skloniji pogreškama od ostalih korisnika; ističe da se o tim pogreškama redovito izvješćivalo i u prijašnjim godišnjim izvješćima Revizorskog suda od 2017.; stoga naglašava da su pojednostavnjenje pravila Obzora 2020. za prijavljivanje troškova za osoblje i šira upotreba pojednostavljenih mogućnosti obračuna troškova preduvjet za stabilizaciju stopa pogreške ispod praga značajnosti; ističe da bi Zajedničko poduzeće trebalo ojačati svoje sustave unutarnje kontrole kako bi se uhvatilo u koštac s povećanim rizikom u pogledu MSP-ova i novih korisnika te bi trebalo snažno poticati određene kategorije korisnika koji su skloniji pogreškama, kao što su MSP-ovi i novi korisnici, da se koriste Asistentom za izračun troškova za osoblje; pozdravlja činjenicu da su 2022. sva zajednička poduzeća započela s provedbom mjera za smanjenje stope pogreške u skladu s mjerama koje je predložio Revizorski sud, uključujući istraživanje mogućnosti pojednostavnjenih oblika troškova kao što su jedinični troškovi, jednokratni iznosi i paušalne stope;

20. duboko je zabrinut zbog toga što su 2021. važni dokumenti (na primjer izjave članova odbora za evaluaciju o nepostojanju sukoba interesa, izvješća o evaluaciji u okviru postupaka javne nabave, izvješća o evaluaciji u okviru postupaka zapošljavanja, odluke o povjerenstvima za odabir, odluke o dodjeli ugovora o javnoj nabavi i ugovorima o radu) odobreni tako što je slika potpisa odgovornog dužnosnika za ovjeravanje kopirana i zalijepljena u dokument u formatu Word, nakon čega je datoteka pretvorena u PDF format; slaže se s napomenom Revizorskog suda da bi ta praksa mogla biti pravno rizična jer odbijeni kandidat može osporavati pravilnost potpisanih evaluacijskih dokumenata; poziva Zajedničko poduzeće da odmah prestane s tom praksom i da se odluči za siguran način odobravanja;
21. konstatira da među zajedničkim poduzećima ne postoji usklađena definicija „administrativnih troškova”, koja je osnova za izračun financijskih doprinosa njihovih članova i preduvjet za potrebe uspoređivanja brojki; s tim u vezi poziva na donošenje zajedničkih smjernica za sva zajednička poduzeća kako bi se primijenio usklađen pristup za klasifikaciju određenih kategorija rashoda za administrativne troškove, kao što su rashodi za savjetovanja, studije, analize, evaluacije i tehničku pomoć;
22. pozdravlja uvođenje digitalnog potpisa; potiče Zajedničko poduzeće da radi na daljnjoj digitalizaciji;

Unutarnja revizija

23. prima na znanje iz godišnjeg izvješća o radu da su funkcije unutarnje revizije Zajedničkog poduzeća 2021. obavljali Služba Komisije za unutarnju reviziju i službenik za unutarnju reviziju Zajedničkog poduzeća za čisto zrakoplovstvo u skladu s člancima 28. i 29. Financijske uredbe;
24. konstatira da Služba za unutarnju reviziju 2021. nije provela novu reviziju jamstva; konstatira da je na temelju prethodnih preporuka provedeno nekoliko naknadnih revizija; konstatira da je naknadna revizija provedbe bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. (završno izvješće od 22. listopada 2020.) započela u travnju 2021.; konstatira da je Služba za unutarnju reviziju u lipnju 2021. zaključila da je Zajedničko poduzeće na odgovarajući i učinkovit način provelo tri preporuke i da ih se stoga smatralo zaključenima;
25. konstatira da je naknadna revizija upravljanja uspješnošću (završno izvješće od 20. studenoga 2017.) započela u srpnju 2021.; konstatira da se dotična preporuka odnosila na praćenje i izvješćivanje o uspješnosti projekata u okviru programa Obzor 2020.; konstatira da se akcijski plan sastojao od tri podmjere koje su bile usmjerene na nedostatke u procesu praćenja koji se primjenjuje u Zajedničkom poduzeću i koji se odnosi na doprinos koji projekti partnera „Clean Sky 2” daju ciljevima na visokoj razini programa „Clean Sky 2”; konstatira da je nakon procesa provedbe mjera Zajedničko poduzeće Službi za unutarnju reviziju u nekoliko koraka predložilo preporuke kao spremne za zaključenje i da je posljednje ažuriranje bilo u svibnju 2021.; konstatira da je Služba za unutarnju reviziju u posebnoj napomeni za Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo koja se odnosila na 2021. zaključila da se preporuke smatraju provedenima;
26. konstatira da je naknadna revizija upravljanja uspješnošću (završno izvješće objavljeno 20. studenoga 2017.) i postupka dodjele bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. (od utvrđivanja tema poziva do potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava) (završno izvješće objavljeno je 15. studenoga 2016.) započela u siječnju 2022.; konstatira da je Zajedničko poduzeće u svjetlu aktualnih procesa Obzora 2020. u nekoliko koraka provelo dvije preporuke koje se odnose na ažuriranje opisa unutarnjeg postupka Zajedničkog poduzeća, kao što su Priručnik za upravljanje i Priručnik za kvalitetu, te da je u studenom 2021. Službi za unutarnju reviziju predloženo da se one konačno zaključe; konstatira da je Služba za unutarnju reviziju u svojem godišnjem izvješću za Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo koje se odnosilo na 2021. godinu zaključila da se preporuke smatraju provedenima;

Sprječavanje prijevare i sukoba interesa

27. pozdravlja činjenicu da je Zajedničko poduzeće 2021. nastavilo primjenjivati odluke koje je donio Upravni odbor u pogledu pravila o sprečavanju sukoba interesa i upravljanju njima koja se primjenjuju na tijela Zajedničkog poduzeća i članove osoblja Zajedničkog poduzeća te da se u povezanim procesima, primjerice u vezi s članovima Upravnog

odbora Zajedničkog poduzeća, stručnjacima za postupke evaluacije, tijelima za javnu nabavu i zapošljavanje, dosljedno primjenjuju potrebne mjere predostrožnosti kako bi se utvrdili mogući sukobi; ističe da se politika Zajedničkog poduzeća u području osjetljivih funkcija izrađuje na temelju namjenske procjene rizika i da će biti dovršena 2022.;

28. ističe da se, prema procjeni Revizorskog suda, rizik od prijevanih stečajeva ili drugog prijevarnog ponašanja kako bi se izbjegli financijski problemi i ograničenja opskrbe u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 mora uzeti u obzir kao dodatna prijetnja zakonitosti i pravilnosti; cijeni to što je Zajedničko poduzeće uspostavilo poseban uzorak *ex post* revizija koji se temelji na riziku kako bi obuhvatilo sloj u populaciji projekata Zajedničkog poduzeća koji se odnose na sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava s partnerima (GAP), u kojima se navodi određena izloženost ograničenjima povezanim s pandemijom bolesti COVID-19, kako ih je opisao Revizorski sud, kao što su financijski nedostaci, operativna kašnjenja i visoki osobni troškovi u usporedbi s prosjekom;
 29. žali što je OLAF 2021. objavio zaključke i svoja izvješća o dvama slučajevima koji se odnose na bespovratna sredstva „Clean Sky” i „Clean Sky 2” i što su u oba slučaja navodi o prijevari potvrđeni;
 30. konstatira da su preporuke OLAF-a u oba slučaja usmjerene na mjere koje Zajedničko poduzeće treba poduzeti radi ostvarivanja povrata sredstava i razmatranja označivanja subjekta i osobe u sustavima Europske komisije (baza podataka o isključenju); konstatira da je Zajedničko poduzeće dovršilo parnični postupak pred Općim sudom koji se odnosi na predmet u Italiji (podnesen 2018.) i da će pokušati realizirati presudu Općeg suda na nacionalnoj razini; konstatira da je, u vezi s belgijskim predmetom, Zajedničko poduzeće već 2017. zabilježilo svoja financijska potraživanja kod likvidatora na temelju izvješća OLAF-a i potvrde o prijevari te da Zajedničko poduzeće analizira koje se sudske mjere mogu poduzeti na nacionalnoj razini.
-